

**LÄÄNE-VIRU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2025. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	6
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	11
4	Kogude kujundamine	16
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	19
6	Raamatukogu turundus.....	28
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	29

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

Paranesid mõne raamatukogu ruumiolud ja uuenesid teenused. Remonditud ruumidesse kolis Väike-Maarja raamatukogu. Rakvere Raamatukogu võttis kasutusele kaardimakseterminali, Sõmerul saab kasutada mitmeid uusi seadmeid, Lepna raamatukogus õmblusmasinat. Väike-Maarja raamatukogu soetas esimesena maakonnas vaikusekabiini.

Viidi läbi palju erinevaid, kogukonda kaasavaid sündmusi, näiteks:

- Eduard Vilde 160. sünniaastapäeva tähistamine Vinni vallas kogu aasta vältel. Vinni valla raamatukoguhoidjad salvestasid Muuga mõisas Eduard Vilde tekste, korraldati jalutuskäike Eduard Vilde lapsepõlvradadel. Laulu- ja tantsupeo tule tulemise teekonnal tervitati Pajusti kirjandustammikus laulupeotuld ühiselt regivärssi lugedes. Eduard Vilde aasta lõpetamisel Pajustis vestles Vildest Tallinna Kirjanduskeskuse direktor Maarja Vaino ning esinesid kohalikud harrastusteatrid. Sündmused kaasasid kogukonda ning pälvisid tähelepanu läbi kohaliku meedia ja sotsiaalmeedia.
- Virumaa kirjandusauhinna üleandmine Piret Rauale Rakvere Raamatukogus. Auhind tunnustab Eesti ajalooainelise väärtkirjanduse loojaid. Sündmus pälvis meedia tähelepanu, millest saab osa ka raamatukogu.
- Rakvere Raamatukogu ja harrastusteater Karakter koostöös etendus raamatukogus viiel korral mõrvamüsteerium „Kes tappis kirjaniku?“. See oli esmakordne taoline ettevõtmine, mis pälvis palju tähelepanu, oli vaatamata piletile menukas ning tõi raamatukogusse inimesi, kes siia varem sattunud pole.
- Kadrina vallaraamatukogu huvireisid Järvamaale A. H. Tammsaare muuseumisse ja Järva-Madise kirikusse ning teise reisina Põltsamaa lossi. Reisid andsid võimaluse kodusest keskkonnast välja tulla, eriti vanematel inimestel, tutvuda Eesti kultuuriloo ja sotsialiseeruda reisikaaslastega.
- Tapal toimus muuseumiöö „Öös on raamatuid koostööüritus Tapa Muuseumi ja Kultuurikojaga ning Jäneda raamatukogu ja muuseumiga.“

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Möödunud aasta tähtsaim teema oli eesti raamatu aasta tähistamine. Korraldati arvukalt temaatilisi näitusi ja väljapanekuid, korraldati kohtumisi kirjanike ning teiste huvitavate inimestega, jagati lugemiselamusi ja soovitusi ning palju muud. Siinkohal mõned üksikud näited:

- Rakvere Raamatukogus koostas näituse, blogi ja selle põhjal sotsiaalmeediakampania tuntud läänevirukate elu mõjutanud lugemiselamusest pealkirjaga „Üks oluline raamat“ – raamatuaasta ja raamatukogu oli seeläbi nähtav kogu teema-aasta vältel nii raamatukogus kohapeal, sotsiaalmeedias kui ka maakonnalehes Virumaa Teataja.
- Tähestikuaasta lugemisbingo Rakvere Raamatukogus. Eesti autorite raamatuid loeti kalendrikuule vastavate tähtedega koostatud bingolehe teemade järgi, kokku 12 bingolehte jaanuarist detsembrini. Valikute tegemist kergendasid teemadele vastavad raamatuväljapanekud. Mänguline vorm ja väikesed auhinnad motiveerisid lugejaid ning aitasid raamatuaastal meeles püsida.

- Loeng ja vestlusring Rakvere vanadest fotodest, mida võib leida erinevatest raamatutest. Võimaldas kaasata kogukonda, kes saatsid huvitavaid vanu pilte linnast ning said võimaluse neid tutvustada. Sündmusest kujunes hubane kogukonnaüritus, mida kajastas ka maakonnaleht.
- Võsupere raamatukogu avas raamatuaasta Vihula mõisas, kus Lahemaa rahvusparki giid Anne Kurepalu tutvustas mõisate rolli talurahvale koolihariduse toomisel.
- Kadrina valla raamatukogu kollektiiv liitus valla kampaaniaga, istutada uude rajatavasse Tammeparki oma puu. Eesti raamatu aastast lähtuvalt valiti puu sildile H. Runneli sõnad "Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust...". Puu jääb aastate eesti raamatu aastat ja raamatukogu meenutama.
- Roela raamatukogu korraldas koos lasteaiaga Eesti lastekirjandus tegelaste karnevali, tehes mängulises võtmes kirjandustegelased lapsele tuttavamaks.
- Mitmes raamatukogus tutvustati näitustel oma kogude rariteete, näiteks Kadrinas ja Rakveres.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

- Lääne-Virumaa Keskraamatukogust sai Rakvere Raamatukogu, uuenes ka visuaalne identiteet.
- Rakvere Raamatukogu võttis kasutusele kaardimakseterminali. Kasvas kasutajamugavus ja raha laekumise kiirus. Sularaha puudumine ja pangatähtsusega maksmise ebamugavus võis varem olla takistuseks tasulise teenuse tarbimisel.
- Kadrina valla raamatukogu uuendas kodulehte. Uus leht on kompaktsem ja info kergemini leitav.
- Roela raamatukogus on tänu pillide olemasolule nüüd kord nädalas klaveri ja viiulitunnid.
- Rakvere vallas Lepna raamatukogu hakkas pakkuma võimalust kasutada õmblusmasinat. Küllastajate suure käsitööhuvi tõttu avati kolmas käsitööring. Sõmeru raamatukogus saab kasutada märgipressi, lamineerijat, skannerit ja graafikalauda.
- Rakvere valla raamatukogud viidi aasta lõpus ühtse juhtimise alla. Ühendatud nimel on Rakvere Valla Raamatukogu, põhimäärus kinnitati volikogu poolt 17.12.2025.
- Tapa valla raamatukogus käib koos Eesti Geneoloogia Selts.
- Vinni-Pajusti raamatukogus loodi lastele lugemisnurk, soetati selle tarbeks uut mööblit ning tehti muudatusi paigutuses. Lastesõbralikus nurgas veedetakse nüüd väikelastega oluliselt rohkem aega.
- Väike-Maarja raamatukogus on vaikusekabiini kasutamise võimalus.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Rakvere Raamatukogus jätkus aktiivne iseteenindusvõimaluste tutvustamine, mis kasvatas aasta jooksul iseteeninduslahenduste kasutajate arvu ning töötajad said senisest enam keskenduda nõustamisele ja kogude tutvustamisele; läbi viidi nimevahetusprotsess ning valmis uus raamatukogu visuaalne identiteet.

Tagastuskastid paigaldati Karepa raamatukogusse ja Väike Maarja valla raamatukogu Kiltsi ja Triigi teeninduspunktidesse.

Kadrina valla kõigis raamatukogudes tähistati väljaanded vöotkoodidega, mis on eelduseks MIRKO-ga liitumisel 2026. aastal. Samuti kiirendab see lugejateenindust ja lihtsustab muid teavikuga seotud protsesse.

Vinni-Pajusti raamatukogusse planeeritud remont ja lifti paigaldamine ei teostunud. Põhjuseks plaani muutus viia raamatukogu sobimatutest ruumidest mujale.

Väike-Maarja raamatukogus ja Viru-Nigula valla raamatukogudes lõpetati Omniva postiteenus, sest nüüd on võimalik endale maapiirkonnas teenus koju või töökohta tellida.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Vt. peatükk 5.2. Üle-riigilise rahulolu tulemused.

Keskmine rahuloluindeks Lääne-Viru maakonnas oli 9,2.

Lugejad väärtustavad sooja vastuvõttu ja tunnevad, et on raamatukokku oodatud. Raamatukogu ruume peetakse üldjuhul hubaseks ja puhtaks, kuhu on meeldiv tulla. Kiidetakse head teenindust. Lugejatele meeldib, et raamatukogus on mitmekesine valik kirjandust ja soovitud raamatuid tellitakse ka teistest raamatukogudest.

Negatiivsena tuuakse välja ruumikitsikust, ebasobivaid lahtiolekukellaegu (eriti suvel), halba ligipääsu ning kogude osas soovitakse veelgi laiemat valikut.

2 Juhtimine ja personal

Lääne-Virumaa	1. Elanike arv	2.1 Registri- koodiga raamatu- kogude arv	2.2 Kesk- raamatu- kogude arv	2.3 Haru- raamatu- kogude arv	2.4 Ränd- raamatu- kogude arv	2. Kokku (2.2+2.3 +2.4)	3. Teenindus- punktide arv
2024	58408	14	6	18	1	25	7
2025	57282	14	7	18	1	26	7

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

- Seoses lähiajal kaduva maakonnaraamatukogu rolliga ja parema selguse huvides nimetati Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ümber Rakvere Raamatukoguks.
- Rakvere valla raamatukogud viidi aasta lõpus ühtse juhtimise alla. Ühendasutuse nimi on Rakvere Valla Raamatukogu, põhimäärus kinnitati volikogu poolt 17.12.2025.
- Seose raamatukogude juhtimistöölaua (RAJU) kasutuselevõtuga määrati kõikidele Kadrina valla raamatukogudele unikaalsed standardist tulenevad ISIL koodid.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Nõukogud oli moodustatud kaheksal raamatukogul: Rakvere, Haljala, Kadrina, Roela, Tapa, Sõmeru, Uhtna raamatukogul ja Viru-Nigula valla raamatukogul. Nõukogul on raamatukogudes enamasti nõustav ja toetav roll. On kohti, kus nõukogu on olemas, aga koosolekuid ei toimunud (nt Tapa).

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Eraldi raamatukogu arengukava on olemas:

- Rakvere Raamatukogu, uuendatakse kord aastas ja nihutatakse kehtivuseaega aasta võrra, kehtib 2026-2031.
<http://www.rakvereraamatukogu.ee/images/failid/RERarengukava2026-2031.pdf>
- Kadrina Valla Raamatukogu, kehtib 2024-2027. Koostati 2023. aastal.
<https://www.raamatukogu.kadrina.ee/wp-content/uploads/2023/09/Kadrina-valla-raamatukogu-arengukava-2024-2027.pdf> .
- Tapa Vallaraamatukogu
<https://tapark.ee/dokumendid/lisa-1-tapa-vallaraamatukogu-arengukava-2021-2025>
- Viru-Nigula valla raamatukogu arengukava 2025-2029:
<https://virunigularaamatukogu.ee/wp-content/uploads/2025/11/Raamatukogu-arengukava-2025-2029.pdf>

Arengukava lõpetas 2025. aastaga kehtivuse Haljala ja Tapa Vallaraamatukogul.

KOV-ide arengukavades on raamatukogude vajadused kajastatud erinevalt. Pigem on seda tehtud minimaalselt.

- Laekvere, Roela raamatukogu tegevus on ära mainitud Vinni valla arengukavas aastateks 2019 -2030.
- Rakvere valla arengukavas 2019-2035 on valla raamatukogud eraldi alajaotusena kultuuri all. Raamatukoguhoidjad oli arengukava koostamisse kaasatud.
- Vinni vallas on raamatukogud põgusalt mainitud ja plaanid tegevuskavas lühidalt kirjas. Raamatukogutöötajaid arengukava koostamisse ei kaasatud.
- Väike-Maarja valla raamatukogu arenguvajadused on kajastatud KOVi arengukavas 2025-2028. Raamatukogu oli kaasatud.
- Viru-Nigula valla raamatukogu arenguvajadused on lisaks raamatukogu arengukavale kajastatud Viru-Nigula valla haridusvaldkonna arengukavas. Raamatukogu direktor oli kaasatud valdkonna arengukava (2025-2029) koostamise protsessi.

2.2 Eelarve

Tulud ja kulud	Seisuga 31.12.24 €	Seisuga 31.12.25 €	Muutus %
Tulud kokku	2 192 263	2 361 725	7,2
Kulud kokku*		2 128 877	
Tööjõukulu**	1 612 041	1 663 243	1,3
Komplekteerimiskulu	331 346	322 219	-2,75
sh KOV-ilt	213 081	213 433	0,16
sh riigilt	118 265	108 786	-8
sh KuM-ilt	118 265	108 786	-8
Investeeringukulu***	178 027	17 030	-90,4
sh KOV-ilt	106 777	11 270	-89,4
sh riigilt	71 250	5 760	-92
sh KuM-ilt	71 250	5 760	-92
Infotehnoloogiakulu	41 301	51 413	19,7

*Tabel on täidetud juhtimistöölauad RAJU-st ja raamatukogude aruannetest saadud andmetega. Sinna sisestatud andmete õigsuse eest vastutab sisestav raamatukogu. Hetkel ei usalda koostaja lõplikult ei andmete kvaliteeti ega RAJU väljastatud kokkuvõtet.

Suuri investeeringuid 2025. aastal raamatukogudes ei tehtud. Infotehnoloogiakulude kasv on tingitud hindade tõusust.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatuse (lõpetatud, käimasolev vms)
Täiendkoolitus Lääne- ja Ida-Virumaa raamatukoguhoidjatele (Rakvere Raamatukogu)	Kultuuri- ministeerium	01.02 – 30.06	3670 €	5047 €	Lõpetatud
Eesti keele õpet toetavad koostöötegevused (Rakvere Raamatukogu)	INSA	01.08 – 31.10	9900 €	9900 €	Lõpetatud

Mõrvamüsteeriumi etendused raamatukogus (Rakvere Raamatukogu)	Eesti Kultuurkapital	01.09 – 31.12	720 €	4751 €	Lõpetatud
Teenusstandardites kehtestatud nõuetele vastavate noortevaldkonna teenuste testimine (Rakvere Raamatukogu)	HARNO	09.2025 – 06.2027	49 800 €, 2025.a kasutati 2645 €	49 800 €	Käimas-olev
Muusika – ja luulekava „Saladuste salakamber“ korraldamine Muuga raamatukogus	Eesti Kultuurkapital	02.2025 – 09.2025	450 €	500 €	Lõpetatud
Uhtna mõisapargi elanikud	Eesti Kultuurkapital	Kevad – sügis 2025	190 €	310 €	Lõpetatud
Rakvere valla raamatukogud kui koolituskeskused	Kultuuriministeerium	01.2025-12.2025	2818 €	6162 €	Lõpetatud
„Peoleo ja Eino Mäelt: Kes meist pole laast suures maailmas“ (Ulvi raamatukogu)	MTÜ Virumaa koostöökogu	2025	2978 €	2978 €	Lõpetatud
Raamatukogu- ja avalike teenuste kvaliteedi tõstmiseks õppimis- ja kaugtöövõimaluste loomine Väike-Maarja raamatukogus	Kultuuriministeerium	01.2025 – 06.2025	5760 €	12 251 €	Lõpetatud

Rakvere Raamatukogu osaleb juhtiva organisatsioonina Rakvere Linnavalitsuse projektis „Teenusstandardites kehtestatud nõuetele vastavate noortevaldkonna teenuste testimine“. Peamise sisulise töö eest vastutab linnavalitsus.

Karepa raamatukogu osales Eesti Sotsiaalfondi programmi projektis, mis on mõeldud vanemaealiste ja abivajavate inimeste aktiveerimiseks ja sotsiaalse suhtluse parandamiseks. Programmi raames toimus neli üritust. Raamatukogu osales projekti kirjutamises, programmi koostamises ja sündmuste läbiviimises.

Kadrina Valla Raamatukogu esitas 2025.a novembris Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude kiirendisse projekti „Infotehnoloogia võimaluste kaasajastamine Kadrina Valla Raamatukogus“. 2026. aasta jaanuari lõpus saadi positiivne otsus. Projektitegevus on planeeritud 2026. aastasse.

Rakvere vallas Lepna raamatukogusse ostetud õmblusmasinad ja paberlõikurid leiavad kasutust käsitööringides ja võimaldavad läbi viia töötubasid. Sõmeru raamatukogule soetati märgipress

koos toorikutega, laminaator, graafikalaud, skänner ja sülearvuti. Kõik vahendid on kasutajate käsutuses, neid kasutatakse ka vallas toimuvate ühisürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Väike-Maarja vaikusekabiini projekti eesmärk on kaasajastada kogukonnale pakutavaid teenuseid ning tõsta teenuste kvaliteeti läbi olemasolevate ruumide funktsionaalsemaks muutmise. Helikindlat vaikusekabiini saavad kasutada nii kooliõpilased, kaugtööd tegevad täiskasvanud kui ka pensionärid. Kabiin on kasutusel.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
75	71

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Maakonnaraamatukogus asus septembris ametisse uus komplekteerimisjuht (ajutiselt eemal oleva töötaja asendamiseks), novembris lahkus ametist peaspetsialist (ametikoht on täitmata).

Sõmeru raamatukogus lahkus pensionile direktor, uus direktor võeti tööle novembris ning tema juhtida jäävad alates 2025. detsembris liitunud Rakvere valla raamatukogud – Sõmeru, Uhtna ja Lepna.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Kutset omab maakonnas 68-st raamatukoguhoidjast 42.

Aasta jooksul anti kutse (aste 6) kahele raamatukoguhoidjale (Rakvere, Väike-Maarja).

Kutsekoolitusel käib ja kutsetunnistust plaanib taotleda 2 raamatukoguhoidjat.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	17
Digi- ja meediapädevused	17
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	3
Klienditeenindus	7
Kogude kujundamine ja haldamine	6
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	8
Kultuur ja kirjandus	35
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	5
Meeskonnatöö ja koostööoskused	6
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	4
Teenuste pakkumine ja arendus	20
Terviseedendus, liikumisharrastus	14
Muu (õppekäigud, kogemusreisid, esmaabi, rahatarkus, pensionitarkus, kriisikoolitus, lugude jutustamine)	25

Koolitustel osalemise puhul arvestati tööülesannetest tulenevate vajadustega, raamatukoguhoidjate soovidega, kutsesstandardi kompetentsidega, aga ka töökorraldusest tulenevate võimalustega.

Uudiskirjanduse tutvustused aitavad teha valikuid kogude kujundamisel ja lugejatele soovitamisel, digi- ja meediaoskuseid rakendatakse igapäevaselt arvuti ja e-teenuste kasutajate abistamisel ja nõustamisel ning nutitundide läbiviimisel. Lugemisisu ja lastetööd puudutavad koolitused pakuvad materjale raamatukogutundide läbi viimiseks. Erinevad juhtimis- ja meeskonnatöökoolitused annavad juhtidele tuge ja abi meeskonna arendamisel ja toetamisel.

Eraldi saab 2025.aasta puhul välja tuua tehisaru teema erinevatel koolitustel: tehisaru võimalusi õpiti nii turunduses, sisuloomes, õppimise toetamisel, autoriõiguste valdkonnas. Samuti olid fookuses vaimse tervisega seotud teemad.

Kokkuvõttes täidavad kõik koolitused raamatukogu poolt lugejate vajaduste rahuldamiseks pakutavate teenuste ehk parema lugejateeninduse eesmärgi.

2025. aastal maakonnaraamatukogu korraldatud raamatukoguhoidjate täienduskoolitused ja infopäevad:

- Mis on mureks Eesti rahval ehk aktuaalsed teemad ajakirjanduses. Rein Sikk
- Kuidas rääkida lastega vaimsest tervisest. Maarika Kongi
- Kirjastuse Rahva Raamat uudiskirjandus. Katrin Jaaska, René Tendermann
- Kaasaegne prantsuse kirjandus. Triinu Tamm
- Pensionitarkus. Daneille Williams (sots.min)
- Aktiivsus- ja tähelepanuhäire - mis see on? Angela Jakobson
- Juhi roll suhete kujunemises organisatsioonis ja eduka meeskonnatöö arendamises. Jaana S Liigand-Juhkam
- Õppereis Helsingisse: Kalasatama ja Lippulaiva raamatukogu
- Kogemusreis Pärnumaa raamatukogudesse
- Tänapäeva kirjastuse uudiskirjandus. Tauno Vahter

Rohkem osaleti veel ERÜ, eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Rahvusraamatukogu korraldatud koolitustel.

2.3.4 Statistiline aruandlus ja tegevuse analüüsimine

Kuna statistiliste andmete kogumist korraldas Rakvere Raamatukogu peaspetsialist, kes lahkus 2025. aasta novembris ametist, ei saa varem ilmnunud probleeme ega kordaminekuid kirjeldada.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Väike-Maarja raamatukogu kolis tagasi endistesse, täieliku remondi läbinud ruumidesse. Raamatukogus on uus mööbel ja vaikusekabiin.

Rakvere raamatukogu sai uue välisukse, mida saab ka nupust avada. See võimaldab kergemat ligipääsu ratastooli või lapsevankriga. Lisaks tehti väiksemaid remonditöid – kabinettidele vaheseinte ehitamine, osade seinte värvimine.

Võsu raamatukogu kolis esimeselt korruselt teisele. Ruumide remondi ajaks koliti ajutiselt konteinerisse. Uutesse ruumidesse asuti jaanuaris 2026, teisele korrusele viib ka lift.

Roela raamatukogus Vinni vallas uuendati põrandaid. Viru-Nigula valla raamatukogus värskendati töötajate puhkeruumi ning tehti kööginurk, küllastajatele seati sisse puhkenurk.

Probleemid:

- Rakvere raamatukogus on probleemiks ruumipuudus, lagunev fassaad ja vana ventilatsioonisüsteem. Kehv pööningu soojustus tekitab talvel probleeme – soojalekke tõttu tekivad pidevalt purikad.
- Kadrina raamatukogu vajab ruumi puuduse tõttu juurdeehitust, samuti vajab värskendamist fassaad ja soojustamist katus. Kihlevere filiaalis ootavad remonti sanitaarruumid.
- Võsupere raamatukogus on probleemiks halb ventilatsioon, mistõttu on ruumid suvel väga kuumad.
- Ulvi raamatukogul, mis asub vanas mõisahoones, laguneb fassaad.
- Vinni-Pajusti raamatukogu vajab remonti (koos liftiga) või uusi ruume parema ligipääsuga.
- Kiltsi raamatukogus puudub vesi ja kaasaegsed küttevõimalused.
- Aseri raamatukogus esineb niiskuskahjustusi ja hallitust, remonti vajab trepikoda.
- Tapa Vallaraamatukogu vajab remonti – küttesüsteemide uuendamine ja fassaad.

Väga heades kaasaegsetes ja ligipääsetavuse nõuetele vastavates tingimustes asub Sõmeru raamatukogu Rakvere vallas, asudes valla keskusehoones koos vallavalitsuse, klubi ja päevakeskusega.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	6
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	9
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	26
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	17

Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	14
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	9
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	19
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	17
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	11
Muu (nimetada)	

Mitmesse raamatukogusse on ligipääs ratastooliga raskendatud kaldtee puudumise tõttu. Ligipääs on piiratud raamatukogudes, mis asuvad kõrgemal korrusel ja puudub lift nt Vinni-Pajusti, Muuga, Jäneda ja Aseri raamatukogu.

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenus	1116	100
Kasutajakoolitus	40	351
Digipädevuste alane nõustamine	30	17
Muu (nimetada)		

Valdav osa kasutajakoolitustest koduteeninduse klientidele toimusid Tapa vallas.

Koduteenindust pakuvad: Rakvere Raamatukogu, Viru-Nigula valla raamatukogu, Haljala, Kadrina, Laekvere, Lepna, Tudu, Ulvi ja Rakke raamatukogu.

Koduteenuse vajajate koguarv on aasta lõikes muutuv, kuna osad inimesed ei kasuta teenust aastaringelt, kas siis elukoha või tervise tõttu.

Eakatele inimestele on teenus oluline, iseäranis piirkonnas, kus raamatukokku tulek sõltub transpordivõimalustest. Teenus aitab parandada üksi elavate eakate inimeste elukvaliteeti, pakkudes võimalust suhelda, olla eluga kursis ja vähendab kõrvalejätuse tunnet. Raamatukoguhoidja aitab mõnikord ka arvutis digitoimingutega nt maksta arveid, uuendada tarkvara jmt.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Hoolekandeaasutused	49	278
Lasteaiad	192	2082
Noortekeskus	6	48
Koolid	30	600
Huvikoolid	5	102
Muud asutused	10	441
Kokku	230	3436

Rakveres viib raamatukogu lasteaedadele raamatukotte valitud kirjandusega neid regulaarselt vahetades. See on viis toetada väikelaste kasvamist väärtkirjandusega ning kujundada lugemisharjumust ka nendel lastel, kes kodu kaudu sellist vahetut suunamist ei saa.

Võsu raamatukogu käib raamatukogutunde tegemas Võsu koolis. Mõned raamatukogud tegelevad kooli õpikutekoguga hoides kogu korras ning tellides uusi (nt Laekvere). Ka lasteaedadega on raamatukogudel tihe ja mitmekülgne koostöö. Lasteaedadele ja koolidele korraldati ettelugemisi, kirjanduslikke ja tähtpäevadega seotud sündmusi, mängiti üheskoos lauamänge.

Kadrinas pakutakse saali kasutamise võimalust koos kööginurgaga. Olemas on esitlustehnika, digiklaver ning ruumis on võimalik istekohti paigutada vastavalt vajadusele.

Piletimüüki klubile või rahvamajale pakuvad Kadrina ja Sõmeru raamatukogu.

Hooldekodudes käiakse peamiselt hoolealustele ette lugemas ja raamatuid laenutamas. Külustus pakub rutiinses päevas vaheldust ning leevendab üksindust ja igavust ning toetab eakate vaimset tervist. Ette lugemisi ja vestlusringe korraldatakse ka vaimupuudega inimeste päevakodudele.

Mõni raamatukogu kajastab teenusena teisele asutusele ka ruumide kasutada andmist, seetõttu on statistika alused raamatukoguti võrreldamatud.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	31 (sh teeninduspunktid)
Raamatukogusüsteem RIKS	6
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	12
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	32
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	1
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	13
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	15
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	9
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	10
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	1
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	37
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	34

Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skännerit ja/või koopiamasinat	34
Raamatukogus saab värviliselt printida	15
Muud teenused: Raamatukogus saab lamineerida, kasutada 3D-printerit, kilelõikurit ja termopressi (raamatukogud, kus on vähemalt 1 teenus nimetatutest). Õmblusmasina kasutamine, seemnete laenutamine.	8

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

- Rakvere Raamatukogu tehnoloogiatuppa hangiti 3D-skänner, mis on oluline täiendus seni pakutavatele võimalustele ja toob loodetavasti raamatukokku uusi kasutajaid.
- Internetiteenuse pakkuja Telia asemel kasutatakse Rakvere Raamatukogus alates juulist 2025 läbi õhu levivat Rakvere Linnavalitsuse internetti, mis töö kaasa oluliselt kiirema internetiühenduse.
- Kadrina Valla raamatukogus soetati töötajatele kolm sülearvutit, mis lihtsustab tööd ja võimaldab paindlikku töötegemist.
- Roela ja Viru-Nigula raamatukogu said projektori, mis võimaldab läbi viia koolitusi, raamatukogutunde ja muid üritusi.
- Sõmeru raamatukogul hankis raamatukogude kiirendi toel sülearvuti graafikalaua ja skänneri. Uhtna raamatukogu sai projekti raames välja vahetada projektori ja televiisori. Lisaks soetati graafikalaud ja lamineerija. Seadmed täiendavad võimalusi ürituste ja koolituste läbiviimiseks ning pakkuda uusi teenuseid.
- Tapa Vallaraamatukogus osteti uusi monitore ning loodi tehniline võimekus veebikoosolekute pidamiseks. Assamalla raamatukogu sai püsiühendusega interneti.
- Ulvi raamatukogu hankis uue arvuti ja värviprinteri.
- Viru-Nigula valla raamatukogus vahetati uute vastu välja kõik töötajate arvutid.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Lääne-Virumaal oli 2025. aasta lõpus raamatukapp 11 ja tagastuskast 28 raamatukogul.

Rakvere Raamatukogus loendatakse raamatukapi, iseteenindusautomaadi ja automaatsete tagastuskastide kasutust. Kõige enam kasutati iseteenindust väljaannete tagastamiseks, kuna tagastuse tegemiseks ei ole vaja ennast tuvastada. Näiteks tagastuskastidesse tagastati 24 862 väljaannet.

Cleveroni raamatukapi kasutusest saab ülevaate *Cleveroffice* keskkonnas. Aasta jooksul vormistati näiteks Rakvere Raamatukogus *Cleveroffice* keskkonnas 6207 pakki (845 pakki enam kui 2024.a). Enim pakke oli septembris 635, oktoobris 583 ja märtsis 574. Kapikasutus on kasvanud ka mujal. Pakiautomaadi teenust eelistavad inimesed, kelle jaoks on oluline mugavus ja kiirus sõltumatus raamatukogu lahtiolekuaegadest. Raamatukapi kasutus kasvab Samas on pakside vormistamine ja kapi täitmine raamatukoguhoidjale töömahukas tegevus

Haljala ja Kadrina valla raamatukogudes registreeritakse tagastuskasti kasutus külastusena, seda loendatakse käsitsi.

Lugejaportaali kasutus

Näitena Rakveres tõusid kõik lugejaportaali kasutatavuse näitajad – lugejaks registreerimine lugeja.ee kaudu, külastused, logimised, otsingud ja pikendamised. Näiteks 41,5% pikenduste koguarvust (62765) tehti lugejate poolt lugejaportaalis.

3.3.4 Andmebaaside loomine ja teamebibliograafilise töö korraldamine

Rakvere Raamatukogu komplekteerib raamatuid kõikidele maakonna raamatukogudele va Tapa vald nii riigieelarvelise toetuse kui ka lepingu alusel KOV rahade eest. Kasutusel on URRAM, Tapa vallas RIKSWEB.

E-kataloogis URRAM toimub regulaarne täiendamine: väljaannete tellimine, kirjete loomine, duplikaatide ühildamine. RIKSWEB-i sisestab kirjeid Tapa Valla Raamatukogu.

Maakonnaraamatukogu komplekteerimisosakonnas on kolm töötajat.

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Komplekteerimisel juhendatakse riiklikest suunistest ja raamatukogu komplekteerimis-põhimõtetest. Komplekteerimis-põhimõtteid uuendatakse harva.

Komplekteerimis-põhimõtted on kinnitatud ja avalikustatud Rakvere Raamatukogul, Kadrina, Laekvere, Roela, Uhtna, Ulvi, Viru-Jaagupi ja Vinni-Pajusti raamatukogul ning Viru-Nigula ja Tapa valla raamatukogul.

Komplekteerimisel on eelistatud eesti autorite ilukirjandus, tõlkekirjandusest väärtkirjandus ning laste- ja noortekirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit ja kodulugu puudutav kirjandus ning lugejatele huvipakkuvad väljaanded. Võõrkeelse kirjanduse osas täiendatakse kogusid peamiselt inglisekeelse kirjandusega valikuliselt vastavalt vajadusele ja võimalustele.

Kuna raamatu hind on kõrge või tekib teosele suur nõudlus, tehakse regulaarset järel komplekteerimist. Rakvere Raamatukogus on eesmärgiks, et teavikute ooteaja pikkus ei ületa 3 nädalat, mistõttu ostetakse järjekorra tekkides eksemplare juurde. Haljala raamatukogu on kõrge hinna tõttu soetanud vähem väärtkirjandust põhjendusel, et sel on vähe lugejaid.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kokku tehti 285 615 kojulaenutust (ilma pikendusteta), neist 17,5% (50131) lastele. Iga maakonna elanik laenutas aastas keskmiselt 8,75 väljaannet.

Kojulaenutustest 69% oli ilu- ja lastekirjandus (2024: 72%). Ilu- ja lastekirjanduse osakaal laenutustest on suurem raamatukogudes, mis asuvad kooli läheduses, nt Sõmeru, Tapa ja Vinni-Pajusti. Lastekirjanduse laenutused sõltuvad kooli kohustuslikust kirjavarast. Jätkuvalt on populaarsed autorid nt Ilmar Tomusk, Mika Keränen, Piret Raud jt.

Enimlaenutatud teos oli 2025. aastal U. Vadi „Kuu teine pool“. Välisautoritest on populaarseim Valérie Perrin. Loeti peamiselt ajaviite- ja krimikirjandust, aga ka eluloo-, reisi- ja ajaloolise sisuga raamatuid.

Võõrkeelne kirjandus moodustas kojulaenutustest 7,7% (2024: 5,4%), sellest 87% venekeelne. Võõrkeelse kirjanduse suhe vene ja inglise keele vahel on piirkonniti väga erinev ja sõltub elanikkonna koostisest. Suhtarvuna enim laenutatakse venekeelseid väljaandeid nt Viru-Nigula ja Tapa vallas.

Perioodika laenutused 6,1%, suure hälbega mõjutavad keskmist Tudu raamatukogu ja Viru-Jaagupi raamatukogu, kus perioodikalaenutused moodustavad vastavalt 31,7 ja 22,1%. Seevastu Rakvere linnas on perioodikalaenutused vaid 2%. Kuna kõik raamatukogud ajalehti ei laenuta, tekib siin suur erinevus perioodikalaenutuste osakaalus.

Pidevalt väheneb auviste laenutamine. Suure hulga auviste laenutustest moodustavad pikendamised. Väike-Maarja raamatukogus laenutatakse annetuse teel saadud seemneid.

Keskmine ringlus maakonnas on 0,9. Näitaja püsib stabiilsena viimased aastad. Kõrgeim on ringlus Rakvere Raamatukogus – 1,9% ja madalaim Tudus – vaid 0,4%.

Paljudes maakogudes on hulgaliselt seisvat kirjandust, kogud vajavad regulaarsemat puhastust.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükkis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Raamatute ostmiseks kasutati 81% komplekteerimiskuludest, kokku 267 189 €.

Raamatuid osteti 17 228 eksemplari (2024: 18 709),

- sh ilukirjandust 14 705 eksemplari
- võõrkeelseid 275, sh 139 inglise ja 123 vene keeles.

Elaniku kohta osteti 0,3 eksemplari, keskmine hind 15,5 €.

Komplekteeritavatest väljaannetest moodustab suurema osa ilukirjandus – 85%. Nõutud on eelkõige ajaviitekirjandus.

Audioraamatuid ja e-raamatuid ei komplekteeritud.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Ajalehed, ajakirjad + digiväljaannetele ligipääsud

Perioodikat komplekteerivad maakonna raamatukogud ise. 2025. aasta jooksul lisandus maakonna kogudesse:

- 519 nimetust (599 komplekti) ajakirju
- 112 nimetust (154 komplekti) ajalehti.
- 79 elektroonilist jadaväljaannet, aasta lõpul kokku 171.

Komplekteerimiskulu perioodikale oli 59 402 €.

Perioodika nimekirjade koostamisel arvestati lugejate poolseid eelistusi ja sihtrühmade olemasolu. Rakvere Raamatukogus eelistati Eestis ilmuvat väärtajakirjandust. Digiväljaannete lugemiseks on Rakvere Raamatukogu lugemissaalis eraldi arvuti.

2025. aasta jooksul lõpetasid mitmed ajakirjandusväljaanded ilmumise. Osad ajakirjandusväljaanded lõpetasid paberlehtede väljaandmise, kuid jätkasid e-väljaannetena. Näiteks lõpetas ilmumise ajakiri Pere ja Kodu (lõpetas paberkandjal) ja Ehitaja.

Digiväljaandeid tellisid Rakvere, Võsu ja Kadrina. Digilehtede mittetellimist põhjendatakse mitmel pool huvi puudumisega (nt. Haljala, Rakvere vald)

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviste osakaal kogudes langeb, kuna ei leia vananeva infokandjana enam lugejate poolt kasutust. Juurde osteti vaid üks auvist (Rakvere Raamatukogus), kokku lisandus 7 auvist.

Enamik elektrooniliste teavikute alla kuuluvaid eksemplare on Rakvere Raamatukogu kogus olevad PS4 videomängud, mida lugejatele välja ei laenutata. Juurde neid ei komplekteeritud.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Komplekteeriti lauamänge, õuemänge, puslesid. Samuti pehmeid mänguasju (nt eesti lastekirjanduse tegelased). Spordi- ja muusikariistade soetamist takistab sageli ruumipuudus (nt Rakvere Raamatukogus). Raske on leida hoiukohta isegi õuemängudele või koogivormidele hooajavälisel ajal.

Muid teavikud osteti 146 eksemplari.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Aasta jooksul lisandus annetusena 814 eksemplari raamatuid, 38 aastakäiku ajakirju ja 17 aastakäiku ajalehti ja 55 muud teavikut. Annetused moodustasid juurdekasvust 5,3%.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

2025. aasta alguses oli Lääne-Virumaa kogudes 556 700 (2024: 558 747) arvestusüksust.

Kogudest kustutati 21 386 teavikut, sh 20183 eksemplari raamatuid, 471 aulist ja 23 muud teavikut. Võõrkeelseid teavikuid kustutati oluliselt rohkem kui lisandus – 1433 eksemplari, neist 95% venekeelsed.

Mahakantud raamatuid anti üle ka Hoiuraamatukogule (Haljala).

Inventuuri tehti Sõmeru raamatukogus (seoses direktori vahetumisega), Väike-Maarja põhikogus ja Triigi teeninduspunktis.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Toimus üleriigiline rahulolu-uuring.

Haljala vallas toimus veebiküsitlus, mida plaaniti kasutada arengukava sisendina. Vastas 41 inimest. Arengukava on koostamisel.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Keskmine rahuloluindeks maakonnas oli kõrge - 9,2.

Lugejad väärtustavad sooja vastuvõttu ja tunnevad, et on raamatukokku oodatud. Märgati raamatukogu füüsilises keskkonnas toimunud positiivseid muutusi. Ruume peetakse üldjuhul hubaseks ja puhtaks, kuhu on meeldiv tulla.

Kõrgelt hinnati abivalmidust, sõbralikku teenindust, raamatukoguhoidjate häid lugemissoovitusi ja mugavaid teenuseid ning head atmosfääri. Lugejatele meeldib, et raamatukogus on mitmekesine valik kirjandust ja soovitud raamatuid tellitakse ka teistest raamatukogudest.

Erinevatel sihtrühmadel võivad olla vastandlikud ootused. Positiivse ja negatiivsena nimetati sageli samu asju.

Nuriseti pikkade laenujärjekordade, lühikeste tähtaegade ja raamatuvaliku üle. Mõnel pool mainiti, et raamatukogu vajaks suuremaid või paremaid ruume, ruumid on jahedad (Laekvere), halb ligipääs (kõrgetel korrustel, nt Vinni-Pajusti). Kurdeti, et infot toimuva kohta on vähe ja muretseti, et raamatukogutöötaja töötasu on väike.

Rahulolematust põhjustasid mitmel pool ka mitesobivad lahtiolekuajad – liiga vähe avatud, sobimatud kellaajad või nädalavahetustel suletud või vähe avatud.

Rakveres toodi negatiivsena välja ruumikitsikust, ebasobivaid lahtiolekukellaaegu (eriti suvel) ning kogude osas soovitakse veelgi laiemat valikut

Madalaima rahulolu indeksiga maakonnas oli Haljala – 8,56. Põhjuseks nimetati nt lahtiolekuage ja lärmakat keskkonda (Haljala raamatukogu asub kooli juures).

Üleriigilises rahulolu-uuringus ei osalenud Tudu raamatukogu.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Lääne-Virumaa raamatukogudes oli 2025.a lõpuks 74 avalikuks kasutamiseks mõeldud arvutit, kõik arvutitöökohad on internetiühendusega.

Noored kasutavad raamatukogu arvuteid aina vähem, internetis käiakse pigem oma nutiseadme kaudu. Mõne raamatukogu sõnul on nende AIP arvuti praktiliselt ilma kasutuseta (nt Viru-Jaagupi).

Wifi on kõikides maakonna raamatukogudes. Wifi on oluline raamatukogus kaugtööd tegevate kasutajate jaoks.

Rakvere raamatukogus on üks kasutajakoht puutetundliku ekraaniga, mõeldud eelkõige digilehtede lugemiseks. Tehnoloogitoas on kolm arvutit, millega saab kasutada kujundusprogramme, skaneerida diapositiive ja negatiive ning kasutada graafikalauda. Rakvere Raamatukogus asub ka linna ainuke avalik *Print in City* pilveprindi aparaat.

Internetipunkti soovivad kasutada sageli just need inimesed, kes vajavad kasutamisel abi ja juhendamist. Samuti vajatakse kohta, kus printida.

Paljudes raamatukogudes uuendati vanemate arvutite tarkvara – mindi üle op. süsteemile Windows 11.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

- Rakvere Raamatukogus alustati 2025. aastat RFIDle üleminekuga seotud teenuste täiemahulise kasutamise ja tööajate kui lugejate vaates. Suurimad muutused töökorralduses toimusid seoses RFID töökohtade ja „tarkade tagastuskastide“ kasutuselevõtuga, mis vähendasid raamatukoguhoidjate rutiinsete tööprotsesside mahtu. Lugejate jaoks tekkis uus võimalus laenutada ja tagastada raamatuid iseteenindusautomaadi abil privaatselt. Väline „tark tagastuskast“ võimaldab lugejatel füüsiliselt raamatuid tagastada 24/7, lisaks toimub automaatne tagastusprotsess ka raamatukoguprogrammis. RFIDga seotud lahenduste (iseteenindus, tagastuskastid, turvavarav) tarkvara võimaldab saada olulist statistikat, mida aluseks võtta töö korraldamisel.
- Haljala vallas muutusid lahtiolekuajad Vergi teeninduspunktis – ollakse avatud kuu esimesel ja viimasel laupäeval, ülejäänud nädalatel reedeti ning Varangu teeninduspunkti lahtiolekuage vähendati – avatud üle nädala teisipäeviti.
- Kadrina vallas said aasta jooksul kõik teavikud võotkoodidega varustatud, nüüd on võimalik osaleda lisaks põhikogule ka harukogudel MIRKO üleriigilises teenuses.
- Rakvere vallas Lepnal saab nüüdsest kasutada õmblusmasinat, overlok ääristusmasinat ja katteõmblusmasinat, elektroonilist ja manuaalset paberilõikurit. Sõmerul märgipressi, graafikalauda, laminaatorit ja skännerit.
- Väike-Maarja raamatukogus suleti Omniva postipunkt.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2024	Lugejad 2025	Muutus (+/-)
16510	16615	+105

Maakonna elanikest on raamatukogu lugejad 28,7% (2024: 28,3%).

Kõrgeim oli hõlve Rakvere linnas – 40,6 ja madalaim Sõmerul ja Tudus – 13,6. Tudus torkab silma ka väga väikese lugejate arvuga – 40. Sõmerut hõlvet mõjutab linna vahetu lähedus.

Lugejatest 29,3% olid lapsed.

Elanikkond vähenes maakonnas 1126 inimese võrra.

Kuigi tervikuna maakonnas lugejate arv pisut kasvas, siis Rakvere linnas näiteks registreeritud lugejate arv väheneb ning tõenäoline on, et trend jätkub. Maakonna elanike arv väheneb pidevalt - rahvastik vananeb, sündivus on väike, kolitakse tõmbekeskustesse.

5.3.4 Külastused

Külastused 2024	Külastused 2025	Muutus (+-)
284 983	291 866	+6883

Külastajatest 27,3% olid lapsed. Maakonnas tehti 5 raamatukogu külastust aastas elaniku kohta.

Külastajate arv kasvab teist aastat järjest. Märkimisväärne tõus oli nt Kadrina vallas. Lisaks rohketele üritustele tõstab külastuste hulka valimiste aasta (2025 KOV valimised), sest sageli asub jaoskond raamatukogu ruumides.

Rakvere Raamatukogus külastajate arv samuti kasvas. Külastuste arvu tõus on seotud raamatukogu kui kogukonnakeskuse tähtsuse tõusuga. Paljud organisatsioonid ja nende koostööpartnerid on avastanud, et raamatukogu asukoht, lahtiolekuajad ja ruumid on kõige sobilikumad koolituste ja ürituste korraldamiseks. Samuti toimus seoses eesti raamatu aastaga palju sündmusi.

Külastuste arv tõuseb pigem suuremates raamatukogudes, väiksemates pigem langeb. Madalaima külastuste arvuga on Tudu raamatukogu Vinni vallas – 772 külastust aastas.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2024	Laenutused 2025	Muutus (+-)
493516	505658	+12142

Laenutusi elaniku kohta 8,7, Laste laenutused moodustasid kõigist laenutustest 17,7%.

Laenutustest 36% on tähtaja pikendused.

Kuigi laenutuste arv tervikuna kasvas, võib öelda, et noorem põlvkond loeb vähem, eelistab varasemast enam lugeda e-raamatuid ning kasutab ka tasuta platvorme. Mitmes raamatukogus vähenes kohallaenutuste arv (nt Kadrina).

5.3.6 MIRKO teenus

MIRKO-ga oli aasta lõpuks liitunud 11 Lääne-Virumaa raamatukogu.

2025. aastal liitus maakonnast Kadrina raamatukogu põhikogu, uuel aastal on plaanis liita ka Kadrina valla harukogud.

Mirko vahendusel tehti 224 laenutust (kaks raamatukogu andmeid ei edastanud).

MIRKO tellimused raamatukogu kohta vähenevad va mõni erandlik juhul (nt Vinni-Pajusti, kus laenutati välja rohkem raamatuid, kui kahel eelneval aastal kokku).

Rakvere Raamatukogul oli kokku vaid 56 laenutust (258 laenutust vähem).

2025. aasta sügisel oli pikem tarkvaraline rike, mille tõttu ei jõudnud tellimused raamatukogudesse, MIRKO platvormiga on liitunud rohkem raamatukogusid st tellimused jaotuvad aina enamate raamatukogude vahel ning lisaks eelistavad inimesed laenutada e-raamatuid ja audioraamatuid, mille puhul ei tule maksta transporditasu. Kõige enam laenutati kooliealistele soovituslikku kirjandust.

Raamatukogud, kes küll MIRKO-ga liitunud pole, aitavad siiski teenusele kaasa seda inimestele soovitades.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Rakvere Raamatukogus kasutas URRAMi siseselt RVL teenust 2025.a. 48 raamatukogu ehk 8 raamatukogu enam kui aasta varem. Kõige rohkem RVL välja tellimusi tehti Kadrina Valla Raamatukogusse (44). Kui raamat on olemas, soovitatakse lugejal kasutada MIRKO teenust, mis on oluliselt kiirem ja kohati ka juba odavam kui postipakiga saabuv RVL tellimus teistest raamatukogudest.

Aktiivne osaline RVL teenuses on nt Kadrina raamatukogu, Laekvere, Sõmeru.

Raamatud liiguvad raamatukogude vahel sagedamini oma valla piires, sest selle korraldamine on raamatukogule kõige mugavam ning lugejale odavam – puudub postikulu. Rakvere Raamatukoguga vahetavad sageli raamatuid linnalähedased raamatukogud, nt Sõmeru, Vinni-Pajusti jt.

Raamatuid liigutavad kogust kogusse sageli raamatukoguhoidjad ise, tehes seda oma vabast ajast ja oma kuludega. Omavalitsuse piires aitavad mõnes kohas ka sotsiaaltöötajad.

RVL sisse

2024	2025
4786	3266

RVL välja

2024	2025
5352	3705

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2024	Päringud 2025	Muutus (+-)
3279	2835	-444

Infopäringute peamised esitajad olid õpilased, üliõpilased ja täiskasvanud õppijad, kes vajasisid materjale õppetööks.

Huvipakkuvad teemad: kodulooline info, ajalugu, pedagoogika, faktipäringud, e-riigi teenuste kasutamine. Sageli küsitakse raamatukogudelt infot ühistranspordi sõiduplaanide, elektripakettide, arsti vastuvõttude, kontaktandmete jms kohta.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Vinni valla raamatukogud lugesid ja salvestasid Muuga mõisas (mis on Vilde lapsepõlvkodu) Eduard Vilde tekste. YouTube kanalile laetud videoklippe jagati sotsiaalmeedias.

Haljala raamatukogu tutvustab Facebookis video vahendusel saabunud raamatuid. Muid virtuaalüritusi, -koolitusi ja -näitusi maakonnas ei korraldatud.

Järelvaadatevate sündmuste ja koolituste osas statistikat ei tehtud.

5.3.10 Tasulised teenused

- Printimine, paljundamine
- Ruumirent
- Üritused
- Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- Muu (nimetada): Õmblusmasinate kasutamine koos koolitusega (Lepna)

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2024	Lug-d 2025	Muutus (+/-)	Külast-d 2024	Külast- d 2025	Muutus (+/-)	Laenut 2024	Laenut 2025	Muutus (+/-)
4888	4870	-18	78 641	79771	+1130	55339	50131	-5208

Rakvere Raamatukogu 2024. aasta lugejate languse taga oli tunnetus, et kuigi lastekirjandust laenutatakse väga hästi, ei pruugi laenutajateks olla alati lapsed ise. 2025. aastal pöörati seetõttu rohkem tähelepanu teavitustööle, mille käigus avasid paljud lapsevanemad esmakordselt ka oma kooliealistele lastele nende enda isiklikud lugejakontod.

Laste laenutuste arv paraku väheneb pea kõikjal vaatamata sellele, et nad külastavad raamatukogu usinasti. Paljude laste jaoks on raamatukogu eelkõige ajaveetmise koht. Trendi, et laste laenutused langevad ja külastused pigem kasvavad, tõid esile mitmed raamatukogud.

Lapsed moodustasid raamatukogude

- külastajatest 27,3%,
- registreeritud lugejatest 29,3%
- laenutustest 17,7%.

Heas seisus lastetöö osas on raamatukogud, mis asuvad kooli või lasteaiaga samas hoones või lähestikku. Näiteks Haljala, Uhtna, Sõmeru raamatukogu. Samas kasutavad Rakvere linna koolides õppivad lapsed kodukoha raamatukogu asemel kõrval linna raamatukogu.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel lähtuti oma raamatukogu komplekteerimispõhimõtetest (raamatukogudes, kus need on olemas).

Sobiva kirjanduse valimisel on abiks Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusnimestikud, kirjastuste tutvustused, erinevad kirjandusauhinnad ja soovitused meedias. Eelistatakse eesti autorite uudisteoseid.

Komplekteerimisotsuste tegemisel tehakse koostööd haridusasutustega (õpetajate vajadused, kooli kohustuslik kirjavara, õppekavaga seonduv). Määravaks valikute tegemisel on ka nõudlus.

Lastekirjanduse kasutatavuse uuringuid tehtud ei ole.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

2025. aastal viidi läbi kaks suuremat maakondlikku vooru Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt korraldatavate üle-eestiliste ürituste jaoks. Mõlema ürituse eesmärk on tutvustada lastele väärt lugemisvara, pakkuda eduelamust ja koostegutsemise võimalust läbi lugemise.

- Aprillis toimus Rakvere Raamatukogus 3. – 4. klassidele suunatud Kirjandusmängu maakondlik voor. Osales 21 last neljast koolist. Osalejate arv oli rõõmustav, kuigi osalemine jäi väga linnakeskseks ja maakonnast laiemalt ei õnnestunud koole kaasa.
- Oktoobris viidi Rakvere Raamatukogus läbi ettelugemise päeva maakondlik voor, mis oli suunatud 4. klassi õpilastele. Selle jaoks tehti teadlikult suuremat teavitustööd just linnavälistes koolidesse ning see kandis vilja, sest osales 30 õpilast maakonna 11 erinevast koolist, neist 7 kooli olid väljapoolt Rakvere linna.
- Raamatukogutuuriid Rakvere Raamatukogus erinevatele kooliastmetele. Tuuri eesmärk on tutvustada õpilastele raamatukogu kui tervikut – tuuri käigus saab õpilane ülevaate kõigist teenustest, mida raamatukogu saab talle pakkuda. Loodetavasti leiavad tuuri järgselt leiavad lapsed ja noored, et raamatukogu saab neile pakkuda palju enam kui vaid klassivälisest lugemisvara.
- Karepa raamatukogus toimus ööraamatukogu, kus külas lastekirjanik Hilli Rand. Osales 20 last ja 16 täiskasvanut.
- Uhtna raamatukogus lasteaiaga Pokurühmaga koostöös valmis laste oma raamat „NUMBRILOOD“ kuhu lapsed kirjutasid ise tekstid ning joonistasid illustratsioonid. Raamat trükiti igale soovijale paberile Kuma foto kaasabil.
- Lepna raamatukogus „Noorte lugemisöö“ koostöös Lepna Noortekeskusega. Lugemisöö oli nutivaba. Ürituse käigus lapsed tegid koos süüa, mängisid sõnamänge jmt.
- Tapa Vallaraamatukogu koostab erinevaid soovitusnimekirju nii õpetajatele kui lastele.
- Viru-Nigula ja Viru-Nigula valla raamatukogus toimub kord nädalas raamaturing. Tutvutakse uuema lastekirjandusega ja arendatakse käelisi tegevusi. Raamatukoguring pakub lastele võimalust arendada oma kujutlusvõimet, sotsiaalseid oskusi ning huvi lugemise vastu mängulise ja mitmekesise lähenemise tõttu.

Toimus veel palju lastele suunatud mitmekesiseid sündmusi – viktoriinid, joonistuste konkursid-näitused, meisterdamised, pühade tähistamised jne. Osaletakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse „Lugemisisu“ programmis.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

Üritused/tegevused 2024	Üritused/tegevused 2025	Muutus (+/-)
1484	1278	-206

Milliseid üritusi/tegevusi on raamatukogud aruandeaasta jooksul pakkunud?

Üritused/tegevused	Arv
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	712
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	500
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	68
Kontserdid või muusikasündmused	22
Kunsti- või käsitöönäitused	64
Lugejamängud ja -võistlused	63
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega, muud kirjandussündmused	201
Üldharivad loengud ja töötoad	182
Muud (nimetada) – näidendid, esemete näitused, filmiõhtud, lauamänguõhtud, tähtpäevade tähistamine, klubiline tegevus, väliüritused, ekskursioonid, huviringid	318

Raamatukogu on paljudes piirkondades oluline kogukonna kooskäämise koht ning see arusaam kinnistub üha enam nii raamatukogutöötajate endi seas kui kogukonnas üldisemalt.

Aasta jooksul toimus palju eriilmelisi sündmusi – kontserte, kirjanikega kohtumisi, kunstinäituseid, loenguid, reisimuljete õhtuid jpm. Lisaks kultuurisündmustele peetakse raamatukogudes kogukonna koosolekuid. Tõsta esile üksikud sündmused mitmete samaväärsete seast on väga subjektiivne valik.

Mälutreening Anu Jonuksi juhendamisel jätkuvad Rakvere Raamatukogus juba mitmendat aastat regulaarsed mälutreeningud eakatele. Osalejate ring on aastatega kasvanud – koos käib üle 20 inimese. Nüüd toimuvad mälutreeningud ka Sõmerul.

- 28. märts, Rakvere Raamatukogu - **Virumaa kirjandusauhinna üleandmine Piret Rauale** teose „Keedetud hirvede aeg“ eest. Ida- ja Lääne-Virumaal vaheldumisi toimuv auhinna üleandmise sündmus on raamatukogule väga oluline. See aitab esile tõsta väärtuslikku eesti kirjanike uudisloomingut ning näitab raamatukogude panust selles. Sündmus pälvis alati ka laiemat meedia tähelepanu.
- 8.-november - 22.detsember, Rakvere Raamatukogu - Näitus „**Kirjanike autogramme Mati Vihmani kollektsioonist**“. Raamatuaastasse sobiv näitus oli unikaalne ja väga mahukas, sisaldades kirju ja autogramme nii eesti- kui välisautoritelt. Näituse juurde koostati väljapanek raamatukogus leiduvatest pühenduse ja autogrammidega raamatutest. 8. novembril toimus ka kohtumine Mati Vihmaniga, kes rääkis oma kogust ja huvitavatest lugudest läbi aastakümnete pikkuse kogumistekonna.
- November-detsember, Rakvere Raamatukogu – **Mõrvamüsteerium raamatukogus „Kes tappis kirjaniku?“**. Toimus raamatukogu ja harrastusteater Karakter koostöös. See oli esmakordne taoline ettevõtmine, kus idee tuli raamatukogult, spetsiaalselt selle jaoks kirjutas stsenaariumi Johannes Sepping ning lavastas Ivo Leek. Toimus üks

kontrolletendus ja neli piletiga etendust. Müsteerium tõi raamatukogusse palju inimesi ning pälvis avalikku tähelepanu.

- Muumiteemaliste käsitööesemete valmistamine üle kogu maakonna ja nende näitus Rakvere Raamatukogus detsembris.
- Kadrina Valla Raamatukogu **huvireisid** Järvamaale A. H. Tammsaare muuseumisse ja Järva-Madise kirikusse ning teise reisina Põltsamaa lossi. Reisid andsid võimaluse kodusest keskkonnast välja tulla, eriti vanematel inimestel, tutvuda Eesti kultuurilooga ja sotsialiseeruda reisikaaslastega.
- **Laulupeo tule tervitamine Pajusti kirjandustammikus** Vinni valla raamatukogude osalusel.
- **Eduard Vilde nimelise kirjandusauhinna üleandmine** Kristiina Ehinile Pajustis. Korraldasid Vinni valla raamatukogud koostöös vallavalitsusega.
- Kevadine **linnulauluretk hobiornitoloog Peep Veedlaga** Haljala raamatukogu eestvedamisel.
- 20. septembril Ulvi mõisas meenutusõhtu „**Peoleo ja Eino Mäelt: Kes meist pole laast suures maailmas**“. Sündmus ühendas kaks juubelit: legendaarse ansambli „Peoleo“ 60. asutamisaastapäev ning tunnustatud klaasikunstniku ja ansambli asutajaliikme Eino Mäelti 85. sünniaastapäev.
- Etlusvõistlus „**Ellen Niiduga Midrimaal**“ Tapa Vallaraamatukogus.

Need ja paljud teised sündmused aitavad kaasata kogukondi kohalikku kultuuriellu, suurendavad sotsiaalset sidusust. Meedia tähelepanu pälvinud sündmused aitavad tutvustada raamatukogus toimuvat ja teadvustada tema tähtsust ja rolli kohalikus elus.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Kasutajakoolitus - eelnevalt läbi mõeldud, kavandatud (nt koolituskavaga) ja nt raamatukogu kodulehel või sotsiaalmeedias välja kuulutatud ja kirjeldatud juhendamine kindlal teemal. Arvestada nii individuaal- kui rühmakoolitusi.

Koolitused 2024	Koolitused 2025	Muutus (+/-)
397	529	+132

Kasutajakoolitused olid peamiselt rühmakoolitused. 2025. aasta rühmakoolitused olid sageli seotud eesti raamatu aasta tähistamisega.

Maaraamatukogudes tehakse individuaalselt koolituste asemel pigem info- ja digipädevuse alast nõustamist ja juhendamist.

Koolituste peamine sihtgrupp olid lapsed, kellele viidi läbi Lugemisisu ja raamatukogutunde ning erinevaid teematunde. Rakveres toimus HK Unicorn Squad tehnoloogiaring tüdrukutele.

Täiskasvanutele tutvustati digiteenuseid ja õpetati TI algteadmisi.

Raamatukogusse suunavad inimesi abi saama väga erinevad asutused: perearstikeskused, omavalitsused, pangad, politsei- ja päästeamet, notarid.

5.5.2 Koostööpartnerid

Enim tehti koostööd oma piirkonna raamatukogude ja teiste kohalike asutustega – seltsid, klubid, noortekeskused, üldharidusasutused, lasteasutused, valla- või linnavalitsused, muuseumid, hooldekodud.

Maakonnas antakse välja kahte väärikat kirjandusauhinda: Virumaa kirjandusauhind ning Eduard Vilde nimeline kirjandusauhind. Mõlema žürii koosseisus osalevad ka raamatukogutöötajad (Rakverest ja Vinni vallast).

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – Laekvere raamatukoguhoidja on maakonna esindaja ERÜ maaraamatukogude sektsioonis.

Mõned näited: Haljala vald – Karepa selts, Sagadi looduskool; Laekvere - Muuga Maanaisteselts EHA; Ulvi – Põlula-Miila naisselts jne.

Tapa Vallaraamatukogu heaks näiteks on koostöö kunstnik Viive Noorega, kes on juba aastaid olnud raamatukogule kõrgetasemeliste kunstinäituste vahendaja.

Rakvere Raamatukogu

Rakvere Raamatukogu tegi jätkuvalt koostööd linnavalitsuse ja teiste allasutustega, koolide ja lasteaedadega. Näiteks toimuvad raamatukogus Rakvere linna planeeringute väljapanekud. Rakvere Kultuurikeskusega toimub vastastikune linna kultuuriinfo vahendamine linnaruumis, raamatukogu ekraanidel ja sotsiaalmeedias. Koostöös Lääne-Viru Omavalitsuste Liiduga osaleti konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises maakonna raamatukogudes, samuti Virumaa Kirjandusauhinna valimisel.

Jätkus hea koostöö maakonnalehega Virumaa Teataja - raamatukogus toimuva aktiivne ja regulaarne kajastamine.

Mitmed ühendused kasutavad raamatukogu ruume kooskäimise kohana. Näiteks Puuetega Inimeste Koda, Lääne-Virumaa Vaegkuuljate Ühing ja Kultuurkapitali Lääne-Viru ekspertgrupp.

Erinevate lõimumistegevuste raames tegi Rakvere Raamatukogu koostööd Rakvere Linnavalituse ning INSAGA.

Möödunud aastal oli uueks koostööpartneriks disainibüroo Velvet, kelle abil töötati välja raamatukogu uus visuaalne identiteet ja harrastusteater Karakter, kes korraldas raamatukogus mõrvamüsteeriumi.

Raamatukogud on üldjuhul aktiivsed koostööpartnerid ja osalevad meeleldi erinevates ettevõtmistes kui see vastab nende väärtustele ning teenib kogukonna huve. Raamatukogu peetakse heaks kohaks, kus sündmusi läbi viia ja raamatukogu poole pöördutakse erinevate ideedega.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks olid:

- Raamatukogu koduleht
- KOV-i koduleht
- Sotsiaalmeedia (nimetada kanalid, nt Facebook, Instagram, TikTok, Youtube jne)
- Raadio
- Televisioon
- Ajalehed, ajakirjad
- Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- Muud (nimetada) – Sündmuste portaalid (nt Visit Rakvere), inimeselt inimesele (nt helistamine)

Levinuim sotsiaalmeediakanal, mida raamatukogud kasutavad, on Facebook. Seal jagatakse sihtgrupile värskeid uudiseid, infot sündmuste kohta jne. Mõnel raamatukogul on ka Instagrami konto.

Eri turunduskanalid töötavad erinevate sihtgruppide puhul erinevalt. Eakamad inimesed on harjumuspärastes kanalites kinni ning saavad infot peamiselt plakatitelt või ajalehest. Läbi sotsiaalmeedias tehtud reklaam jõuab kõige paremini noorte kuni keskealiste inimesteni ning nende vahendusel sageli ka neile, kes ise sotsiaalmeediat ei tarvita.

Infot jagatakse ka raamatukogu või KOV kodulehel. Suurem osa raamatukogusid avaldab artikleid või infot sündmuste ja teenuste kohta kohalikus vallalehes. Näiteks Vinni valla raamatukogud on regulaarselt nähtavad ajalehes „Koduvalla sõnumid“. Maakonnalehte „Virumaa Teataja“ jõuavad peamiselt Rakvere Raamatukogu ja teiste suuremate raamatukogude teemad.

Tasulist reklaami ostetud ei ole.

Turunduse põhiline ülesanne on olnud raamatukogudes toimuva ja pakutavate teenuste nähtavaks tegemine ning info sihtgrupini jõudmine

6.2 Väljaannete publitseerimine

Eesti raamatu aasta tähistamiseks loodi blogi „Üks oluline raamat“. Sisaldab 37 tuntud läänevirulase kirjutist elu enim mõjutanud raamatust. Kõik artiklid ilmusid raamatuaasta jooksul ka maakonnalehes „Virumaa Teataja“.

„Virumaa Teataja 100“ esseekonkursil osales Ere Käärmaa Tapa Valla raamatukogust.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Rakvere Raamatukogu

- Suvise raamatukogu lahtiolekuaja pikendamine - avada raamatukogu suvekuudel tund aega varem. Esimesel tunnil kell 9-10 on peamiselt iseteenindus (laenutus- ja tagastusautomaat, otsinguarvutid, lugemissaal).
- Koostöö tihendamine Rakvere Riigigümnaasiumiga. Kavas läbi viia kasutajakoolitusi raamatukoguteenuste tutvustamiseks ning arendada õpilaste kodulooliste infoallikate valiku- ja infootsinguoskuseid õppeaine "Viru vägi" raames.
- Kuna 2026. aastal täitub 800 aastat Rakvere esmamainimisest, soovitakse tõsta raamatukogu kogudest esile kohaliku ajaloo, kirjanduse ja kogukonnaga seotu.
- Füüsilise keskkonna parandamiseks on plaanis täiendada uudiskirjanduse valgustust 1. korrusel ja parema õhukvaliteedi tagamiseks muuta avatavaks individuaaltööruumi aken.
- Tehnoloogiaos soovitakse hakata pakkuma uut teenust – 3D skaneerimist.

Haljala Vallaraamatukogu

- Eesmärk kolida Võsu raamatukogu uutesse remonditud ruumidesse (kolis 2026 jaanuaris).
- Arengukava koostamine aastateks 2026-2036.
- Raamatukogubussile juhi leidmine.

Kadrina Valla Raamatukogu

- Liita filiaalid MIRKO keskkonnaga.
- Viia ellu Kultuuriministeeriumi kiirendi projekti „Infotehnoloogia võimaluste kaasajastamine Kadrina Valla Raamatukogus“ tegevused. Eesmärk on pakkuda kvaliteetsemat teenust ja laiendada võimalusi sündmuste läbiviimiseks.
- Inventuur Hulja raamatukogus.
- Sanitaarruumide remont Kihlevere raamatukogus.

Vinni valla raamatukogud

- Vinni valla raamatukogude koondamine ühtse juhtimise alla. Seni valla raamatukogud eraldi asutused, tegutseb üks ühine raamatukogude koordinaator.
- Vinni-Pajusti raamatukogu uute ruumide planeerimine ja kolimine Vinni-Pajusti gümnaasiumiga ühte hoonesse.

Väike-Maarja valla raamatukogu

- Uue kodulehe loomine
- Nõukogu moodustamine

Rakvere Valla Raamatukogul on kavas ühendatud raamatukogude arengukava koostamine. Arengukava uuendamist kavandab ka Tapa Vallaraamatukogu.

Viru-Nigula valla raamatukogu plaanib üle minna RFID laenutusele.

Koostaja:

Tiina Kriisa, Rakvere Raamatukogu direktor

(digitaalselt allkirjastatud)